

„Fikce“

Ladislav Hejránek

This is a part of the original document:

[1993](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1993](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 7. 9. 1993

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 7. 9. 1993

„Fikce“

Je dobré si uvědomit, jak nepřesně a vůbec nedomyšleně chápeme to, čemu říkáme „fikce“. Spočívá to především v tom, že měřítkem údajných „fikcí“ i jejich „fiktivnosti“ činíme obvykle jiné své fikce, jejichž skutečnou fiktivnost jsme nenahlédli nebo dokonce – pokud na ni vůbec někdo upozorní – ani nahlédnout nejsme ochotni. Tak např. se v etice stalo nedobrým zvykem interpretovat všechny mravní normy jako zcela subjektivní (byť někdy zcela společensky funkční) fikce. Aplikujme tento doslova „předsudečný“, nijak nezdůvodněný nebo velmi pochybně zdůvodňovaný přístup na oblast života (tj. živých bytostí). Stejným „právem“ (tj. stejně neoprávněně) bychom totiž mohli mluvit o samotném životě a životních projevech jako o „fikci“. Řečeno způsobem, který vynalezli už starší předsókratovští filosofové (a v nejprovokativnější, ale také filosoficky nejupadlejší podobě atomisté), život je pouhým zdáním, neboť „skutečné“ jsou pouze „atomy a prázdno“. Ve skutečnosti se tomuto pohledu život jeví jako „fikce atomů“ pouze proto, že samo pojetí atomů je „fiktivní“, totiž že je vadnou, nesprávnou fikcí. Pokud tento prazáklad mylnosti pohledu na život jako na pouhou fikci prohlédneme, otevřeme si cestu k chápání života jako čehosi naprosto nefiktivního, mimořádně skutečného, pro chápání skutečnosti vcelku základně významného. (To pochopitelně vůbec neznamená, že každá fikce může být ospravedlněna a před námitkami obhájena tím, že v pozadí, resp. v základu oněch námitek je odhalena zase nějaká jiná fikce. Ale to už náleží do jiné souvislosti.)

(Praha, 930907–1.)